

KRZYSZTOF PACUŁA

<https://doi.org/10.33995/wu2024.1.1>

date of receipt: 05.03.2024

date of acceptance: 23.04.2024

Is an EU Member State a weaker party in the context of the rules of jurisdiction in direct actions against insurers? Comments on the request for a preliminary ruling in the case Mutua Madrileña Automovilista, C-536/23

The request for a preliminary ruling in the case Mutua Madrileña Automovilista, C-536/23, puts to the ultimate test the concept of “weaker party” that underpins the EU rules of special jurisdiction in direct actions against insurers. The referring court asks whether an EU Member State, acting as a statutory subrogee to the rights of its employee injured in a road traffic accident, can rely on the rule of special jurisdiction established by Articles 11(1)(b) and 13(2) of the Brussels I bis Regulation for the benefit of injured parties.

Against this background, first, the preliminary question is based on a premise that the EU Member State may sue the insurer “before the courts for the place where the official [...] is domiciled”. This premise seems misguided. In fact, a successor in title of a directly injured party may bring the direct action before the court of their own domicile.

Second, it is immaterial that an EU Member State is a subject of public international law. Unless the state acts iure imperii [arg. ex Art 1(1) of the Regulation], it can rely on the rules of jurisdiction provided for in the Regulation, including the rules of special jurisdiction in matters of insurance.

Third, since the rules of special jurisdiction in direct actions against insurers are established for the benefit of weaker parties, they cannot be relied on by the “professionals in the insurance sector”. To verify whether a claimant qualifies as such a professional in the insurance sector, a two-tier analysis is proposed. In the first step, an abstract and generalising assessment is carried out in order to verify whether the claimant belongs to the insurance sector or has close ties with that sector as the result of dealing (litigating or settling) regularly with the insurance claims as the inherent aspect of the commercial activity model they adopted or public mission they were entrusted with. In the second step, an additional check has to be made in order to ascertain whether the direct action brought against the insurer fits within such a general and abstract profile of the claimant or not. If the direct action does not originate in such a commercial activity or public mission, the claimant cannot be considered as a “professional in the insurance sector” in the context of the specific proceedings. In the light of the above, the contention is that an EU Member State, which, in its capacity of an employer continued to pay the remuneration to its official who became unfit for work as a result of a road traffic accident and which subrogated to the official's rights vis-à-vis the insurer that provides the civil liability insurance for the vehicle involved in that accident, may rely on the rule of special jurisdiction set forth in Articles 11(1)(b) and 13(2) of the Brussels I bis Regulation.

Keywords: private international law, injured party, direct action (actio directa)

Czy państwo członkowskie UE jest słabszą stroną w kontekście przepisów jurysdykcyjnych w sprawach z powództw bezpośrednich przeciwko ubezpieczycielom? Uwagi dotyczące wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w sprawie Mutua Madrileña Automovilista, C-536/23

Odesłanie prejudycjalne w sprawie Mutua Madrileña Automovilista, C-536/23, poddaje ostatecznej próbie koncepcję „słabszej strony”, która leży u podstaw unijnych przepisów dotyczących jurysdykcji szczególnej w sprawach z powództwa bezpośredniego przeciwko ubezpieczycielom. Sąd odsyłający zwraca się bowiem do Trybunału z pytaniem, czy państwo członkowskie UE, który z mocy ustawy wstąpiło w prawa pracownika (urzędnika) poszkodowanego w wypadku drogowym, może powoływać się normę jurysdykcyjną z art. 11 ust. 1 lit. c) i art. 13 ust. 2 rozporządzenia Bruksela I bis.

Pochylając się nad tak sformułowanym pytaniem należy zwrócić uwagę, że, po pierwsze, pytanie to opiera się na założeniu, że państwo członkowskie UE może pozwać ubezpieczyciela „przed sąd miejsca, w którym urzędnik [...] ma miejsce zamieszkania”. Założenie to wydaje się błędne. W rzeczywistości następca prawny bezpośrednio poszkodowanego może wytoczyć powództwo bezpośrednio przed sądem swojego miejsca zamieszkania.

Po drugie, nie ma znaczenia, że państwo członkowskie UE jest podmiotem prawa międzynarodowego publicznego. O ile państwo to nie działa iure imperii [arg. ex art. 1 ust. 1 rozporządzenia], może powoływać się na przepisy jurysdykcyjne przewidziane w rozporządzeniu, w tym przepisy o jurysdykcji szczególnej w sprawach ubezpieczeniowych.

Po trzecie, ponieważ przepisy dotyczące jurysdykcji szczególnej w sprawach z powództw bezpośrednich przeciwko ubezpieczycielom zostały ustanowione na korzyść słabszych stron, a w konsekwencji nie mogą na nich polegać „profesjonalnym uczestnikiem obrotu w sektorze ubezpieczeń”. Ustalenie, czy powódca należy uznać za tego rodzaju profesjonalistę następować powinno w drodze dwustopniowej analizy. W pierwszym etapie przeprowadza się abstrakcyjną i uogólniającą ocenę w celu zweryfikowania, czy powódca należy do sektora ubezpieczeniowego lub ma bliskie powiązania z tym sektorem w wyniku regularnego zajmowania się (prowadzenia sporów lub rozstrzygania) roszczeniami ubezpieczeniowymi jako nieodłącznym aspektem przyjętego przez niego modelu działalności gospodarczej lub powierzonej mu misji publicznej. W drugim etapie należy dokonać dodatkowej kontroli w celu ustalenia, czy powództwo bezpośrednio wniesione przeciwko ubezpieczycielowi mieści się w takim ogólnym i abstrakcyjnym profilu powoda, czy też nie. Jeżeli powództwo bezpośrednio nie wywodzi się z takiej działalności gospodarczej lub misji publicznej, powódca nie może być uznany za „profesjonalnego uczestnika obrotu w sektorze ubezpieczeń” w kontekście danego postępowania. W świetle powyższego należy stwierdzić, że państwo członkowskie UE, które jako pracodawca nadal wypłacało wynagrodzenie swojemu urzędnikowi, który stał się niezdolny do pracy w wyniku wypadku drogowego, i które wstąpiło w prawa tego urzędnika może wytoczyć powództwo bezpośrednio przeciwko ubezpieczycielowi sprawy przed sąd mający jurysdykcję na podstawie art. 11 ust. 1 lit. b) i art. 13 ust. 2 rozporządzenia Bruksela I bis.

Słowa kluczowe: prawo prywatne międzynarodowe, osoba poszkodowana, roszczenie bezpośrednie (actio directa)

KRZYSZTOF PACUŁA PH.D. – Legal clerk (référéndaire) at the CJEU.

The paper represents the personal views and opinions of the author and not of any institution that he is or might be associated or affiliated with

e-mail: k.pacula@o2.pl

ORCID: 0000-0002-4492-2360